

*Епоха: ні цензури, ні Кучми...» [3, с. 7].*

У запропонованому фрагменті комунікативним потенціалом наділені індексальні знаки, що за своїм морфологічним вираженням є приєднаннями (*на, в*) та сполучниками (*а, і, ні*).

Ще однією підсистемою вважаємо когнітивну синтактику, скеровану на аналіз проєкції синтаксичних конструкцій на структури знань людини. Когнітивна синтактика наявна у глибинній структурі знаків-індексів:

*«Треба вбити вдову із дитьми,  
Щоб до нас повернулася Троя...  
І підсмажать тебе як героя,  
Українці, троянці, це – ми!» [3, с. 21].*

У наведеному прикладі когнітивна синтактика репрезентована складнопідрядним реченням із підрядним мети (1-й та 2-й рядки). Вербально когнітивність представлено за допомогою сполучника *щоб*. Саме цей сполучник виступає своєрідним мовним поясненням тих дій, до яких закликає автор. У 3-му та 4-му рядках адресат тексту говорить про можливі наслідки такого вчинку з боку свого адресанта.

В індексальній канві досліджуваних творів виявляємо й логічну синтактику, спрямовану на розгляд способів вираження думки під кутом зору раціоналізму й універсалізму. Це яскраво відображено в такому текстовому фрагменті:

*«Я мовчки відходжу: про це вже писав Геродот» [3, с. 68].*

У наведеному прикладі індексальна синтактика представлена у вигляді логічного умовиводу, а з точки зору лінгвістики – за допомогою безсполучникового речення, у змісті якого легко простежується вказування на причину. З морфологічного погляду ця вказівка виражається за допомогою займенника *це*.

Велику роль у лінгвосоціотиченій системі поезій Д. Д. Кременя відведено й психологічній синтактиці, що за своєю сутністю близька до логічної, однак зміст речень має комунікативно-психологічну інтерпретацію. У свою чергу, комунікативно-психологічній інтерпретації підлягають знаки-індекси, виражені прислівником *нікуди*:

*«Уперше я замислився і сам,  
Що нікуди природі відступати,  
Що нікуди вже відступати нам» [2, с. 139].*

**Висновки.** Отже, одним із аспектів, що сприяє ефективному дослідженню семіозису поетичних творів, є синтактика як репрезентативна система їхнього індексального потенціалу та художньої знаковості загалом. У творчому доробку Д. Д. Кременя індексальні знаки за своєю синтаксичною організацією функціонують у різних підсистемах поетичного синтаксису, зокрема структурно-статичному, семантичному, генеративному, комунікативному, когнітивному, логічному та психологічному. Кожний із вказаних напрямів має свої особливості в поєднанні мовних знаків та їхній морфологічній представленості, що більшою мірою має службовий характер.

**Перспективи подальших розробок.** У подальшому вважаємо за доцільне дослідити суто функціональний потенціал індексальних знаків у поезіях Д. Д. Кременя.

#### Література:

1. Болотнова Н. С. Художественный текст в коммуникативном аспекте и комплексный анализ единиц лексического уровня / Н. С. Болотнова. – Томск, 1989. – 312 с.
2. Кремін Д. Літопис (вибране) / Д. Д. Кремін. – Миколаїв : «Можливості Кіммерії», 2003. – 452 с.
3. Кремін Д. Полювання на дикого вепра. Нова книга : поезії / Д. Д. Кремін. – К. : Факт, 2006. – 96 с.
4. Пирс Ч. С. Избранные философские произведения / пер. с англ. К. Голубович, К. Чухрукидзе, Т. Дмитриева. – М. : Логос, 2000. – 412 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.

УДК 811.134.2'373.43'366'42:796

**А. О. Жупник,**

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

### НЕОЛОГІЧНІ УТВОРЕННЯ У СПОРТИВНОМУ ДИСКУРСІ

*У статті проведено аналіз спортивного мовлення на предмет наявності в неологізмів. Здійснено кількісний аналіз неологізмів за частинами мови та проаналізовано можливі причини їх появи та вмотивованість вживання. За основу аналізу взято словник Королівської Академії Іспанії та словник «Nuevo diccionario de voces de uso actual», а також думки відомих іспанських лінгвістів Лазаро Карретера, Луїса Баргало, Сільвії Урдадо та ін..*

**Ключові слова:** неологізм, класифікація, вид спорту, частина мови, метафоричність, скорочення, псевдонім.

*В статті проведено аналіз спортивного публіцистического стилю на предмет наявності неологізмів. Автор здійснює кількісний аналіз неологізмів по частинам мови, а також виявлені причини їх появи та вмотивованість їх використання. Дослідження ґрунтується на даних словаря Королівської Академії Іспанії та словаря «Nuevo diccionario de voces de uso actual», також ідеї відомих іспанських лінгвістів Лазаро Карретера, Луїса Баргало, Сільвії Урдадо та др..*

**Ключевые слова:** неологізм, класифікація, вид спорту, частина мови, метафоричність, скорочення, псевдонім.

*This article deals with analyzing occurrence of neologisms in sporting discours. The quantitative analysis of the neologisms under study was carried out according to the parts of speech and possible reasons for their appearance and their usage. The analysis is based on the dictionary of Real Academia Española and the ideas of well known Spanish linguists and researchers of neologisms Lazaro Carreter, Luis Bargalo, Sevilla Urdato etc.*

**Key words:** neologism, classification, kind of sport, part of speech, metaphorical meaning, abbreviation, pseudonym.

У статті спортивне мовлення представлено як середовище креативності та постійного пошуку лексичних відповідників, якими можна прикрасити розповідь та здивувати численну читачку аудиторію. Напередодні публікації нового видання словника Королівської академії Іспанії, який охопить, з-поміж інших неологізмів, близько тридцяти нових слів, які виникли у сфері спорту, ми вирішили проаналізувати деякі неологізми попередніх років [6]. Метою написання статті є аналіз нео-

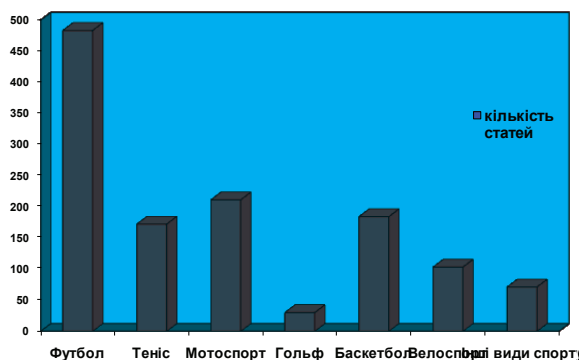
логізмів спортивного мовлення в іспанських періодичних виданнях. **Завданнями дослідження** є аналіз спортивних колонок «Ель Паїс», «Ель Мундо», «Марка», «Ас», щоб з'ясувати, які види спорту є найпродуктивнішими в творенні неологізмів і пояснити причини їх виникнення саме у цих сферах спортивної діяльності людини. Отже, **об'єктом дослідження** є статті спортивних колонок провідних іспанських періодичних видань, а **предметом** – концептуальні характеристики знайдених неологізмів. Специфіка спортивного мовлення визнана багатьма лінгвістами, а Лазаро Каретер стверджує, що йдеться про «особливе поширення єдиного технічного мовлення» [2: 188]. А отже, **актуальність** обраної теми полягає в тому, що мовлення спорту стрімко розвивається і зазнає широкого впливу інших мов, що потребує належної уваги з боку дослідників теми.

Поширеним феноменом в спортивному мовленні є взаємодія лексичних полів. В спортивному дискурсі домінує епічно-войовничя лексика і деякі автори пояснюють перевагу даного лексичного поля тим, що «в нашому суспільстві, [спорт] є заміником війни» [4: 193], оскільки зазвичай йдеться про два протилежних об'єднання людей, що протистоять одне одному. Поглянемо на приклад: «*Agarrado al espíritu de gladiador de Felipe Reyes, el Madrid mantuvo la imbatibilidad en la Liga ante una fiera de cuidado.*» Спорідненою темою є також військова термінологія, яка викликана тими ж самими причинами, що і термінологія війни. Люди, а особливо чоловіки, відчувають постійну потребу у визначенні того, хто сильніший. Раніше сферою такого самовираження була війна, зараз, коли світ вийшов на новий рівень і потреби у постійному захисті власного житла чи рідних немає, це бажання вигідно втілюється в життя у сфері спорту: «*Hasta un 86-84 en el que quedó cegado y a merced del fusil de Carroll, que congeló Alicante y redefinió las coordenadas de un partido jugado, por ritmo y definición del talento porque hay que quedarse con lo bueno, esencialmente a la americana.*» Зустрічаються також інші вислови нехарактерні для спортивного дискурсу, як слово *Armagedón*, що в українській мові теж може вживатися у значення провал, або поганій кінець: «*Ahora el Armagedón corruptor amenaza a la FIFA.*» Як можемо почити всі ці вислови мають метафоричне значення і застосовуються авторами статей виключно для емоційного забарвлення своєї розповіді.

З іншого боку, спортивна лексика може з'являтися також в інших рубриках періодичних видань. Часто термінологію спортивного дискурсу можна зустріти в статтях політичного спрямування: *Como en un match de boxeo en tres rounds, los norteamericanos y la oposición panameña se preparan para el último asalto contra el general Manuel Antonio Noriega* [7]. Зустрічаються також випадки, коли спортивна термінологія вживається в рубриках про кінематограф: [...] *Pese a la popularidad del actor, que era uno de los pesos pesados de la cinematografía española, el protagonismo en la capilla ardiente fue del pueblo de Águilas* [7]. [...].

Поглянемо на проведений нами аналіз статей за видами спорту:

Таблиця 1  
Статті за видами спорту

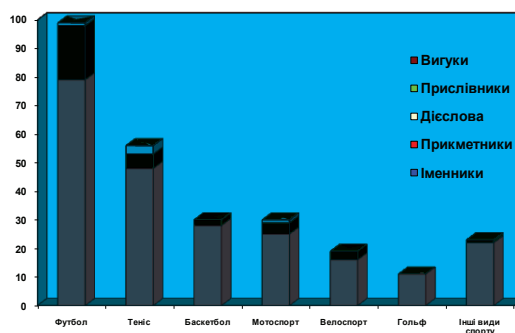


В Іспанії футбол є одним з найважливіших і найпопулярніших видів спорту, тому саме статті про цей вид спорту займають перші шпальти спортивних рубрик, з загальною кількістю – 483 статті. Інші популярні види спорту це мотоспорт (211 статей), баскетбол (184 статей) і теніс (172 статей), велоспорт (103 статті) і гольф (30 статей). Решта проаналізованих текстів стосуються інших видів спорту (71 стаття). Зрештою, це не дивно, оскільки кажуть, що футбол об'єднує людей, а в Іспанії ця гра є культовою. Крім цього, іспанські команди досягли висот у сфері футболу, що змушує спортивних журналістів постійно слідкувати за їх розвитком та доносити до вболівальників історії про нові тріумфи команд.

Слід також звернути увагу на те, що кількість статей з одного виду спорту залежить від календаря спортивних подій, тобто від кількості турнірів, чемпіонатів та змагань, що відбувалися в період, що аналізується. Крім цього, значна увага приділяється спортивним подіям, що відбуваються власне в Іспанії.

Поглянемо на кількість неологічних утворень за кожним видом спорту на наступному графіку:

Таблиця 2  
Кількість неологізмів за видами спорту і частинами мови



Порівнюючи результати двох попередніх графіків, можемо побачити, що кількість проаналізованих статей не відповідає кількості знайдених неологічних утворень. Найбільш обговорюваним видом спорту в спортивних хроніках є футбол, якому

характерна велика кількість неологічних утворень, проте, кількісна пропорція неологізмів до кількості статей не є такою високою. З іншого боку, гольф, займає останню позицію за кількістю статей і неологізмів, але виявляється плідною основою для творення нових слів. Погляньмо на розподіл видів спорту та кількості неологічних утворень у відсотковому співвідношенні:

Таблиця 3

Відсоткове співвідношення неологізмів за різними видами спорту

Спорт	Загальна кількість неологізмів	Відсоток	Кількість спортивних неологізмів
Футбол	99	37%	59 спортивних неологізмів
			40 інші неологічні утворення
Теніс	56	21%	39 спортивних неологізмів
			17 інші неологічні утворення
Баскетбол	30	11%	18 спортивних неологізмів
			12 інші неологічні утворення
Мотоспорт	30	11%	18 спортивних неологізмів
			12 інші неологічні утворення
Велоспорт	19	7%	8 спортивних неологізмів
			11 інші неологічні утворення
Гольф	11	4%	11 спортивних неологізмів
			0 інші неологічні утворення
Інші види спорту	23	9%	18 спортивних неологізмів
			5 інші неологічні утворення
Загальна кількість	268	100%	171 спортивних неологізмів
			97 інші неологічні утворення
<b>Загальне відсоткове значення</b>			спортивних неологізмів – 64%
			інші неологічні утворення – 36%

З наведених вище даних, можемо зробити **висновок**, що тільки половина неологізмів, які з'являються в статтях про футбол стосуються сфери спорту, інша половина – це неологізми взяті з інших сфер. Проте, «найчистішим» у цьому плані можна вважати гольф, мовлення якого наповнюється виключно термінологією, що стосується цього виду спорту.

Хоча власне спортивні неологізми становлять більшість (64%) відносно загальної кількості знайдених неологічних утворень, з'являються також слова, що тематично стосуються спорту (36%). Серед таких неологізмів часто знаходимо слова запозичені з англійської мови, що використовуються в повсякденному мовленні: *workaholic, Twitter, post, sex symbol, web*. Стосовно неспортивних тематичних полів, які можуть використовуватись в спортивному мовленні, знаходимо вислови з медичного мовлення (5,96%), що стосуються ран або назв фармацевтичних продуктів. З'являються також різноманітні терміни, пов'язані з інтернетом або слова соціального характеру (2,8%).

Популярним також став вислів *tiqui-taca* (який також пишуть як *tiki-taka*), який дослідник Леонардо Гомес Торрего охарактеризував так: «візуальне наслідування» (*onomatopeya visual*) і який стосується гри в один дотик або короткий пас, поглянемо на приклад: *España ha cambiado su estilo de juego. En lugar de ese juego fluido y vertical que en su día recibió el nombre de tiqui-taca y que encandiló al mundo entero, se ha pasado a un juego resultadista, ramplón y aburrido, donde en un contraataque de cinco contra cuatro, en lugar de ir hacia la portería, se prefiere caracolear, marear la perdiz, parar el juego y terminar jugando con la defensa.*

Тут не можемо не згадати також триумф на Чемпіонаті Європи футбольної збірної Іспанії, яку в усьому світі охрестили **'la Roja'** (що походить від **'Rojita'**, коли на поле виходять збірні нижчих категорій), а також у широкому вжитку з'явилося слово **jugón**, яке вперше використав журналіст Андрес Монте, який цим словом охарактеризував технічно сильніших гравців в команді.

До всіх спортивних неологізмів, які ми зареєстрували, у виданні словника Королівської академії Іспанії 2014 мабуть з'явиться і багато інших слів. Можливо, багато з них будуть пов'язані з найсвіжішими спортивними подіями, як наприклад, Чемпіонатом Світу, що відбувся в Бразилії. Оскільки кожна значна подія в спортивному житті, як цілого світу, так і країни зокрема, залишає свій слід у мові.

#### Література:

1. Bargalló, Luis Cortés. La lengua española y los medios de comunicación / Luis Cortés Bargalló. – Méjico : S.A. de C.V., 1998. – 752 p.
2. Camacho Markina, Idoia. La especialización en el periodismo, Formarse para informar / Idoia Camacho Markina. – Sevilla : Comunicación social, 2010. – 263 p.
3. Hernando Cuadrado, Luis Alberto. El Discurso periodístico / Luis Alberto Hernando Cuadrado. – Madrid : Verbum, 2000. – 266 p.
4. Hurtado Gonzáles, Silvia. Los periodistas y la lengua / Silvia Hurtado Gonzáles. Español actual: Revista de español vivo, ISSN 1135-867X, № 83, 2005. – págs. 65–75.
5. Lázaro Carreter, F. El español en el lenguaje deportivo, en VV.AA.: El idioma español en el deporte / F. Lázaro Carreter. – Madrid : Fundación EFE, 1994. – p.19.
6. Словник RAE. Режим доступу : <http://buscon.rae.es>
7. Газета «Ель Паїс», спортивна рубрика: [www.deportes.elpais.com](http://www.deportes.elpais.com)